

Gemeente Rotterdam
Gemeenteraad
d.t.k.v. de Griffie
Coolsingel 40
3011 AD ROTTERDAM

datum
23 maart 2017

ons kenmerk
RR/17.048/PH/RW/CS

pagina
1 van 3

betreft
openbaarheid rapport informatiebeveiliging

Geacht raadslid,

Op 17 maart 2016 heeft u de Rekenkamer Rotterdam in een motie verzocht het reeds geprogrammeerde onderzoek eerder uit te voeren. De rekenkamer heeft hiermee ingestemd. De uitvoerende werkzaamheden voor dit onderzoek zijn in december 2016 afgerond, waarna de formele hoor- en wederhoorprocedures met de ambtelijke organisatie en het college van B en W zijn gestart. Hierin heeft het college de rekenkamer laten weten alle hoofdconclusies, met hier en daar een nuancering, te onderschrijven en alle aanbevelingen te zullen opvolgen.

Tegelijkertijd dringt het college er bij de rekenkamer op aan om grote delen van het rapport vertrouwelijk te houden. Het betreft dan met name de bevindingen en conclusies uit de uitgevoerde penetratie-, inloop- en social engineering testen. Na ambtelijk en bestuurlijk overleg heeft de rekenkamer verschillende passages aangepast. Niettemin meent het college dat ook met openbaarmaking van deze aangepaste versie er risico's voor burgers, werknemers en de stad bestaan. Op dit punt verschilt de rekenkamer fundamenteel van mening met het college. Met deze brief wil ik u hierover voorafgaand aan de publicatie van het rapport informeren.

De rekenkamer begrijpt dat er bij het college zorgen bestaan over de publicatie van het rapport, maar is van oordeel dat eventuele gevolgen van tekortschietende informatiebeveiliging de rekenkamer niet kan en mag worden aangerekend. Het college is immers verantwoordelijk voor een goede veiligheid van bij de gemeente berustende (privacy) gevoelige informatie. De rekenkamer heeft de verantwoordelijkheid om de kwaliteit van de bedrijfsvoering van de gemeente voor een ieder transparant te maken, in dit geval de informatiebeveiliging. Deze verantwoordelijkheid vloeit rechtstreeks voort uit de opdracht aan rekenkamers die de wetgever in de Gemeentewet heeft vastgelegd, namelijk dat zij hun rapporten openbaar maken (artikel 185, lid 5).

Diezelfde Gemeentewet stelt wel enige restricties aan wat een rekenkamer in haar rapport kan opnemen, namelijk geen naar haar aard vertrouwelijke informatie (artikel 185, lid 1). In het rapport van de rekenkamer zijn echter geen persoonsgegevens en commerciële informatie opgenomen en ook raakt het niet de staatsveiligheid. Ook is de rekenkamer als bestuursorgaan gehouden aan de bepalingen van de Wet Openbaarheid van Bestuur. Zo mag openbaarmaking de

gemeente niet onevenredig benadelen (artikel 10, lid 2, sub g). De afweging of hiervan sprake is ligt nadrukkelijk bij degene die de informatie openbaart, in dit geval de rekenkamer.

Alles afwegende komt de rekenkamer tot de conclusie dat de belangen van het college niet onevenredig worden geschaad. De exacte wijze waarop de onderzoekers zich toegang hebben verschaft tot de informatiesystemen, wordt namelijk niet in het te publiceren rapport beschreven. Dit staat wel in een onderliggend nogal technisch rapport dat integraal onderdeel uitmaakt van het volledige onderzoekdossier. Dit rapport blijft nadrukkelijk vertrouwelijk en zal onder geen beding door de rekenkamer openbaar worden gemaakt en met derden worden gedeeld. Het is enkel met de verantwoordelijke ambtenaren gedeeld.

datum
23 maart 2017

pagina
2 van 3

Bovendien wordt in het uiteindelijke rapport niet beschreven hoe de gemeentelijke systemen binnen kunnen worden gedrongen. Wel worden de tekortkomingen benoemd en wordt uitgelegd wat dat precies betekent voor de gemeentelijke organisatie, de lokale samenleving en de Rotterdammer. Deze duiding van mogelijke gevolgen is cruciaal, omdat het inzicht geeft in de ernst van de bevindingen. Met deze keuzen kan worden voldaan aan het voor de rekenkamer geldende uitgangspunt dat een rekenkamerrapport de raad in staat moet stellen om binnen de raad en met het college een openbaar politiek-bestuurlijk debat te voeren over de bevindingen, conclusies en aanbevelingen.

Om het concreet te maken, enkele voorbeelden:

- Er wordt aangegeven dat verouderde software is aangetroffen en de mogelijke gevolgen daarvan zijn beschreven. Niet is vermeld welke software het betreft en hoe dit is te benaderen.
- Er is wel opgenomen dat wachtwoorden gemakkelijk te achterhalen zijn en welke schade daarmee kan worden aangericht, maar niet op welke wijzen.
- Er is niet beschreven hoe de onderzoekers zonder geldende toegangspas zijn binnen gekomen, maar wel dat dit is gebeurd en wat zij vervolgens hadden kunnen aanrichten.
- Er is louter opgenomen dat mailsessies konden worden ingezien, maar niet op welke wijze en van welke medewerker.
- Een algemeen bekende methode als spear phishing en het achterlaten van usb-sticks is genoemd, maar niet is beschreven welke malware daarbij is gebruikt.
- Applicaties waarnaar specifiek onderzoek is verricht, zijn op verzoek van het college niet bij naam genoemd, maar worden met een letter aangeduid. Wel is beschreven welk soort gegevens hierin omgaan en hoeveel gebruikers er zijn. Zo wordt voor de lezer duidelijk dat het zogeheten kroonjuwelen binnen de informatiehuishouding zijn, zeker waar het privacygevoelige informatie betreft.

Kortom, met de hiervoor beschreven keuzes wordt recht gedaan aan enerzijds de gevoeligheid en kwetsbaarheid van de materie en anderzijds aan de noodzaak van een politiek-bestuurlijk debat van de raad over de informatieveiligheid en de ernst en consequenties daarvan. Bij het oordeel dat dit ook een openbaar rapport vereist, heeft de rekenkamer zich overigens niet alleen laten leiden door de Gemeentewet. Het onderzoek heeft zich grotendeels gericht op systemen waarin gegevens over Rotterdammers zijn opgeslagen. Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat (persoons)gegevens die zij – vaak verplicht of gedwongen – hebben toevertrouwd aan

de gemeente, daar ook in veilige handen zijn. Bovendien behoren zij te mogen weten of dat ook daadwerkelijk het geval is, in dit geval via het rekenkamerrapport.

Diezelfde burgers moeten er ook op kunnen vertrouwen dat áls er problemen met de veiligheid van hun gegevens zijn, de gemeente deze voortvarend oppakt. Dit is nu juist niet het geval. Het onderzoek laat ernstige tekortkomingen zien, die reeds geruime tijd bekend waren uit een door de gemeente zelf geïnitieerd onderzoek. Deze bleken dus daarna niet te zijn opgelost.

Alles afwegende ziet de rekenkamer alle aanleiding het rekenkamerrapport openbaar te maken. Publicatie van het rapport is voorzien voor woensdag 5 april 2017.

datum

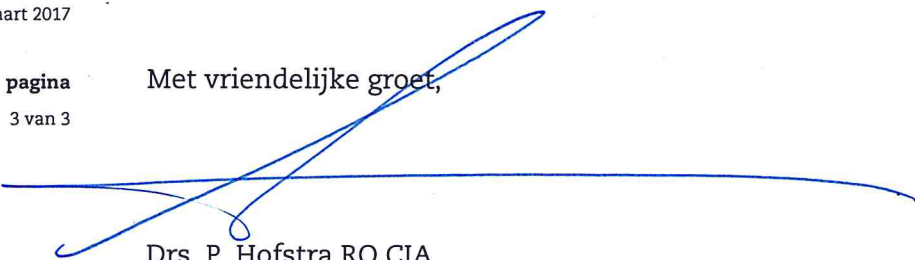
23 maart 2017

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

pagina

3 van 3

Met vriendelijke groet,

Drs. P. Hofstra RO CIA
Directeur